

NorrlandsNavet

Center för företagsutveckling i norra Sverige

Värdeskapande digitala innovationer för aktörer verksamma i lands- och glesbygder

Anna Ståhlbröst

Professor tillika
ämnesföreläsare
informationssystem

Johanna Lindberg

Doktorand och
projektledare
informationssystem

Varför digitalisera?

- Öka samhällets, organisationens och individens effektivitet
- Öka synlighet och tillgänglighet av samhällen, myndigheter, företag och individer
- Samhället, samarbetspartners, kunder “kräver det” som i “corona-tider” eller kristider
- Stärka välfärd och konkurrenskraften i Sverige
- “Alla andra gör det”
- Osv...

Samhällets digitala transformation...

- ”Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter” (prop.2011/12:1)
- Påverkar oss alla i samhället
- Utgår från en urban norm
- Ca 34% av Sveriges befolkning bor i gles- eller landsbygdsområden
- Flest studier kring effekterna av digitalisering och digital transformation sker i moderna, avancerade stadsområden, större organisationer och företag
- Forskning om digitalisering av glesbygder utgår oftast från utvecklingsländer eller fattiga områden – inte samma situation i Sverige
- Mindre fokus på hur värde skapas mha digitala innovationer för företag på landsbygden, t.ex.
 - vad SMF i landsbygd behöver och önskar
 - hur digitala lösningar ska designas, implementeras och testas
 - vilka effekter digitala innovationer kan medföra för SMFs

Demografiska klyftan – den urbana normen

- Framväxt av Smarta städer - *”över 50% av jordens befolkning kommer att bo i städer”*
- SMART:
 - Mobilitet, infrastruktur (vatten, energi, avfall, digital etc), handel, hem, utbildning, hälsa, energi
- De behov och utmaningar som finns i staden **finns även på landsbygder och i glesbygder**
- de ter sig kanske bara lite annorlunda och behöver kanske (oftast) lösas på lite annat sätt

Hur områden delas in bygger på tillgänglighet

- Storstadsområden – Fler än 200 000 invånare vara minst 200 000 i den största tätorten
- Större stad eller kommun – minst 50 000 invånare
- Mindre stad/tätort – minst 15 000 invånare
- Landsbygdskommun – färre än 15 000 invånare i största tätorten
- **Tätortsnära landsbygd - 5-45 minuters bilfärd från en stad med fler än 3000 invånare**
- **Glesbygd – mer än 45 minuters bilfärd från en stad med fler än 3000 invånare**
- By – två eller fler nära belägna hushåll

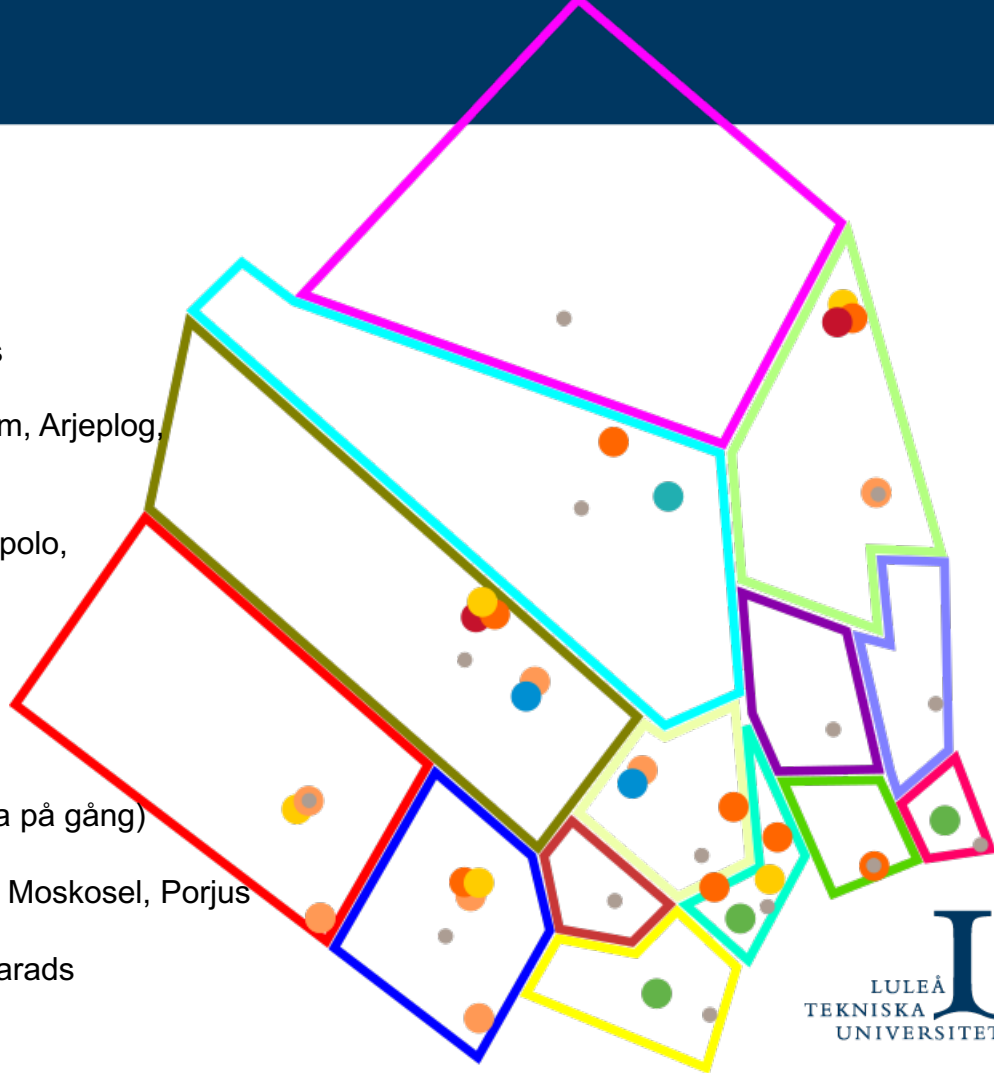
Lands- och glesbygdsområdets förutsättningar

- Långa avstånd med sämre internetuppkoppling och bredbandsanslutning
- En åldrande befolkning, med begränsade möjligheter att få tillgång till och använda internet och onlinetjänster...
- ... vilket i kombination med den nuvarande centraliseringen av tjänster till stadsområden utgör specifika utmaningar på landsbygden
- Digitaliseringspolitiken bygger till stor del på nyliberal ekonomisk filosofi där kommersiella aktörer förväntas driva utvecklingen
- Glesbefolkade områden ses som "icke lönsamma" och blir därför beroende av statligt stöd

Piloter i Norrbotten

- Mötesplats:** Niemisel, Kalix, Muodoslompolo, Soutojärvi, Moskosel, Gunnarsbyn, Unbyn, Porjus
- Samordnad mötesplats:** Harads, Vuollerim, Arjeplog, Pajala (Glommersträsk, Moskosel, Auktsjaur)
- Digitala lås:** Moskosel, Arjeplog, Muodoslompolo, Brändön, Porjus
- Paketboxar:** Muodoslompolo, Porjus
- Digital tidning:** Nilivaara
- Digidelbussar:** Piteå. (Luleå och Haparanda på gång)
- Digitala servicehubbar:** Muodoslompolo, Moskosel, Porjus
- Samordnade transporter:** Vuollerim, Harads

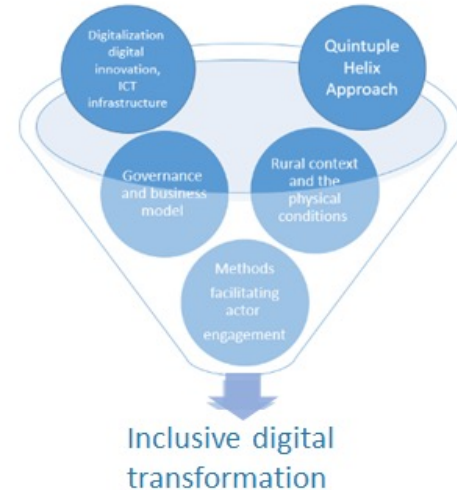
NorrlandsNavet

RuraLL – Ett system-centrerat angreppssätt för experimentering och inkludering

- Kontexten; *vilka förutsättningar finns*
- Styrning & affärsmodeller för att skapa långsiktighet för innovationen: *Ägande och att tänka nytt*
- Inkluderande ansats för att skapa engagemang, kunskap och förståelse *”det här är det sämsta som har hänt!”* Eller??: *Ökad förståelse och insikter*
- Digital infrastruktur/innovation/transformation som möjliggörare och bärare av innovation; *vad är möjligt?*
- Multi-aktörsinkludering för att innovationen ska skapa värde för många aktörer; *för vem blir det värde? Hur skapar vi värde?*

Rural Living Labs

Framgångsfaktorer – preliminära resultat

- Nyfikenhet och villighet att prova nåt nytt!
- Implementera mogna digitala innovationer – innovation för dem
- Direkt värdegenererande – effekt på kort och lång sikt
- Inkludering och närhet till aktörer
- Engagemang och stöd från projektet –kunskap om kontextens förutsättningar, lärande
- Lokalt engagemang - företagen avsätter tid att lära sig och förändra sina strukturer (om det behövs) – men även att de är engagerade och promotorar sina förändringar
- System-centrerat angreppssätt - helhetstänk

Värden som skapats – preliminära resultat

- Ringar på vattnet – ökad tro på bygden, framtidsanda
- Minskad sårbarhet för företag – bredda utbudet
- Bidrar till att lösa lokala problem
- Förståelse för att innovation inte behöver vara så svårt
- Miljöeffekter – t ex minskad bilkörning
- Effektivisering av processer, t ex paketutlämning, handel
- Naturliga mötesplatser för unga och även äldre i bygden
- Människor i lands- och glesbygder känner sig inkluderade och sedda

Anna Ståhlbröst,
Professor tillika
ämnesföreträdare
Informationssystem
Luleå Tekniska Universitet
Anna.stahlbrost@ltu.se